

мовної особистості: епістолярна дискурсивна практика», М. Гроховського (Польща, Торунь) «*Лад операторів загальної квантифікації у польській мові*» (*Szyk operatorów kwantyfikacji ogólnej w języku polskim*), А. Желе, Б. Керна (Словенія, Любляна) «*Зміни в лексиці і граматиці сучасної словенської мови*» (*Sprememble v leksiki in skladnji v sodobni slovenščini*), М. Грдлічки (Чехія, Прага) «*Дидактична граматика як джерело знань і натхнення*» (*Didaktická gramatika jako zdroj poznání a inspirace*).

Тяглість обговорюваних проблем сучасних слов'янських мов у розрізі порівняння, опису та перекладу була продовжена на чотирьох секційних засіданнях, де активними поставали проблеми: 1) перцептивного позначення в російській народній казці (О.А. Мещерякова (Росія, Єлець)); 2) концептів «батько» і «син» у польському та російському лінгвокультурному просторах (А. Сігарський (Польща, Познань)); 3) найменування хліба і пекарських виробів у польській та російській мовах (Н.Є. Ананьєва (Росія, Москва)); 4) назовництва грибів (макроміцети) в українській та польській мовах (П. Йожвікевич (Польща, Вроцлав)); 5) особливостей спортивної термінології в російській та польській мовах (на прикладі термінології велосипедного спорту) (Г. Вільк (Польща, Шльонськ)) та ін.

Не залишилися поза увагою також питання а) пропріального ландшафту української мови після Революції Гідності : нормативно-правова база і практика (О. Белей (Польща, Вроцлав)); б) семіотичний і семантичний статус літературних онімів із перспективи їх тлумачення (на матеріалі польського і російського перекладу саги про Пітера Потера) (К. Рахут (Польща, Познань)).

Друга секція охоплювала дослідження проблем: 1) історії двомовної російсько-польської та польсько-російської лексикології (А.В. Бабанов (Росія, Санкт-Петербург)); 2) принципів побудови російсько-польського словника розмовного мовлення (Д. Дужиловська (Польща, Вроцлав)); 3) транслітерації і транскрипції білоруських виразів (Р. Калета (Польща, Вроцлав)); 4) прагматичної функції написів на футболках і способи її вираження в чеській мові (К. Дембська (Польща, Торунь)); 5) комунікативної тактики суперечки й образи (Д. Питель-Пандей (Польща, Вроцлав)) та ін.

Актуальними були і запропоновані підходи до висвітлення вияву германізмів у чеській мові (С. Табол (Польща, Вроцлав)), аналізу статусу чорногорської мови з концептуальним розглядом мовної політики в Чорногорії після 1991 року (Г. Ярошкевич (Польща, Вроцлав)), простеження конкурентності запозичень із рідномовними лексемними одиницями (на матеріалі чеської та словацької мов) (Л. Птах (Польща, Вроцлав)), навантаження варшавського говору як посередника в запозиченнях росіянізмів польською мовою (Б. Юшак (Польща, Вроцлав)) і под.

У межах третьої секції було охоплено питання а) морфологічного розмаїття у меджимурському діалекті (Д. Блажека (Хорватія, Загреб), б) теоретичних і прикладних проблем синкретології (синкретизм як науково-дослідницька парадигма опису й зіставлення мов) (Л. Вобожил (Чехія, Оломоуць)), в) системи членів речення з урахуванням синкретичних явищ (В. Словак (Чехія, Оломоуць)), г) демінутивності в чеській і польській мовах (С. Шкотова (Чехія, Прага), г) тенденцій розвитку футурума в сербській мові у світлі балканології (А. Карасинський (Польща, Торунь)), д) польських еквівалентів хорватського приємника *unatoč* (С. Дакович (Польща, Вроцлав)) та ін.

Четверта секція містила досить актуальні підходи до висвітлення проблем 1) статусу сучасної македонської літератури (*Dlaczego literatura macedońska nie chce być tzw. Literature mniejszą? Próba rekonesansu*) (Й. Суєцька (Польща, Варшава)); 2) македонсько-грецька конвергенції у фонетиці (І. Савицька (Польща, ПАН)); 3) семантична деривація в македонській мові (на матеріалі праслов'янської лексики) (М. Марковик (Македонія, Скоп'є)); 4) значення дієслівного префікса *из-* у македонській мові та його польські еквіваленти (С.-С. Тофоська (Македонія, Скоп'є)), а також розгляд питань, пов'язаних з особливостями македонського державного гімну в розрізі усталеної фольклорної традиції (Б. Зелінський (Польща, Познань)), функціонування *macedończyk – macedończycu* в сербських дипломатичних документах (М. Димарський (Польща, Вроцлав)). Актуальним був і аналіз демінутивації в македонській та польській мовах зі спробою встановлення механізмів деривації та визначення основ класифікації (Я. Соколовський (Польща, Вроцлав)), характеристика заперечення в конструкціях з дієсловом «*czekać*» (І. Лучкова).

Обсяг і тематика доповідей, численні дискусії на пленарному та секційних засіданнях засвідчили актуальність проблем сучасної слов'янської лінгвістики, спроби осмислення загальнослов'янських явищ із використанням новітніх лінгвопарадигмальних підходів і тлумачень.

Анатолій Загнітко, д.філол.н., професор,
член-кореспондент НАН України, в.о. завідувача кафедри
загального та прикладного мовознавства і слов'янської філології
Донецького національного університету (м. Вінниця)

**РОЗВІЙ УКРАЇНІСТИЧНИХ СТУДІОВАНЬ:
ХРОНІКА МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«УКРАЇНІСТИКА: ВЧОРА, СЬОГОДНІ, ЗАВТРА...» (м. Познань, 19–20 травня 2016)**

Сучасна україністика має активні студіювання в Україні та поза її межами, що підтвердила Міжнародна наукова конференція «*Україністика: вчора, сьогодні, завтра...*» (*Ukrjinistyka: wczoraj, dzisiaj,*

jutro...), що відбулася 19–20 травня 2016 року в Познанському університеті імені Адама Міцкевича (Польща, м. Познань).

З-поміж вітальних слів на адресу конференції, що відбувалася в знаковий час – 25-ліття Познанської україністики, особливою емоційністю та баченням перспектив розбудови україністики вирізнялися слова ректора Університету імені Адама Міцкевича в Познані професора, доктора габілітованого Яцека Віткося, декана факультету неолінгвістики професора, доктора габілітованого Терези Томашкевич, директора Інституту російської філології професора, доктора габілітованого Анджея Сітарського. Для усіх учасників конференції і присутніх була надзвичайно цінною доповідь завідувача кафедри україністики професора, доктора габілітованого Тетяни Космеда «Від 20-річчя до 25-річчя: досягнення Познанської україністики (2011–2016)». В аналітично-інформативній формі було схарактеризовано значний поступ Познанської україністики, внаслідок чого стало можливим проведення регулярних міжнародних наукових конференцій, створення авторитетного видання «*Studia Ukrainica Posnaniensia*», головним редактором якого в перших трьох зошитах була професор Тетяна Космеда, а з 2016 року внаслідок реорганізації редакційної колегії (видання увійшло до наукометричних баз) – головним редактором є професор, доктор габілітований Anna Horniatko-Szumilowicz, а професор Tetiana Kosmeda виконує обов'язки наукового редактора (red. naukowy). До ювілею кафедра підготувала виставку видань викладачів. З-поміж доробку особливу увагу привернули авторські одноосібні та колективні монографії, підручники, навчальні посібники, збірники наукових праць, до яких додався і новітній том (*Zeszyt IV*) «*Studia Ukrainica Posnaniensia*». Рівень Познанської україністики та його статус належним чином оцінено, оскільки вже від початку нового навчального року Інститут російської філології матиме назву Інститут російської та української філології. Порадували усіх присутніх і студенти спеціальності, які подарували незабутню зустріч з українським музичним словом. У виконанні Андрія Михайленка, з яким познайомив Ігор Тирч, слухачі насолоджувалися піснями «Рече та стогне Дніпр широкий», «Ой, чий то кінь стоїть...» та ін. А музичний супровід забезпечував Павел Булек.

Доповіді на пленарному засіданні засвідчили суголосність студійованих проблем україністів, що прибули з різних країн. У розрізі викладів науковців, які виголошували доповіді на пленарному засіданні, поставали питання реалізації соціокультурного аспекту української мови як іноземної (О. Горошкіна (Україна, Київ)), теоретичних засад мовносоціумної граматики з визначенням її категорійного апарату та рівневої структури, окресленням лінгвоекспериментальної основи (А. Загнітко, Н. Загнітко (Україна, Вінниця)), статусу пасиву плюсквамперфекта в українській мові (Л. Попович (Сербія, Белград)). Викликали увагу слухачів студіювання, що охоплювали розгляд специфіки педагогічної комунікації в умовах культурної глобалізації (О. Семенюк (Україна, Кіровоград), аналіз прозових перлин Василя Симоненка (А. Горнятко-Шумилович (Польща, Познань)), студіювання запозичень з агіографії Петра Скарги в російській гомилетиці сімнадцятого століття (М. Кучинська (Польща, Щецин), встановлення ментальних особливостей кольороназв у сучасних українських постмодерністських текстах (Л. Марчук (Україна, Кам'янець-Подільський) та визначення статусу франкознавства як науково-дослідницької та науково-естетичної проблеми (Р. Мніх (Польща, Сельдце)).

На конференції було організовано роботу чотирьох секцій «Теорії і практики комунікації, риторика та проблеми прагмалінгвістики», «Теорія і практика перекладу, проблеми зіставного мовознавства та методики викладання української мови як іноземної», «Актуальні проблеми українського літературознавства, концептології та культурології», «Компаративні дослідження в літературознавчій і культурологічній парадигмах». У межах проблематики секції «Теорії і практики комунікації, риторика та проблеми прагмалінгвістики» актуальними постали питання: 1) голосу в риторичній сегментній й надсегментній засоби фонетичної виразності тексту (В. Берковець (Україна, Умань)); 2) лексикографічного опису дискурсивних слів у наукових текстах української, англійської та російської мов (Ю. Вербиненко (Україна, Київ)); 3) лінгвокультурологічних особливостей фразеологізмів-евфемізмів античного походження на позначення смерті (Н. Венжинович, Р. Луканинець (Україна, Ужгород)); 4) граматичних параметрів фразеологізмів (на матеріалі «Лікарства на оспалий ум чоловічий» (Острог, 1607)) з репрезентацією фразеологічних одиниць для наголошення різноманітних аспектів людської діяльності (В. Денисюк (Україна, Умань)); 5) мовних засобів впливу на слухача в українській бароковій проповіді (О. Зелінська (Україна, Умань)) та ін. Проблеми щоденникового дискурсу розглянуто в доповіді «Внутрішня комунікація в парадигмі українського щоденникового дискурсу» С. Ігнат'євої (Україна, Дніпропетровськ), закономірності реалізації прагматики страху в українській фраземіці з'ясовувала Ж. Краснобаєва-Чорна (Україна, Вінниця), навантаження частки у формуванні пресупозиції в тексті з'ясовувала М. Кульматицька (Україна, Львів). До цього треба додати розкриття особливостей асоціативного психічної діяльності людини (на матеріалі Словника асоціативних означень іменників української мови Н. Бутенко) П. Муравською (Польща, Познань); специфіки омовлення невербаліки в дискурсі українських шістдесятників Т. Осіповою (Україна, Харків); статусу числівника як параметра встановлення психотипу письменника, для чого було залучено показовий матеріал художнього слова І. Драча, Л. Костенко, М. Вінграновського, Б. Олійника, В. Стуса І. Павловою (Україна, Харків); закономірностей вияву егоцентрової опозиції «там ↔ тут» в українській мові В. Пилипак (Україна, Вінниця); співвідношення граматичної та повсякденної норми географічних назв на території сучасної України Г. Сойки-Машталей (Польща, Вроцлав), а також простеження мікологічної термінології в українській та польській мовах як начерки проблематики, що охоплює різні площини мікологічної лексики та її багатовекторного вияву в кожній з досліджуваних мов (П. Йожвікевич (Польща, Вроцлав)).

Проблематика секції «Теорія і практика перекладу, проблеми зіставного мовознавства та методики викладання української мови як іноземної» охоплювала розгляд: 1) ад'єктивно-субстантивного безприйменникового керування в українській і польській мовах (І. Кононенко (Польща, Варшава); 2) психологічних чинників особистості перекладача з теоретичним окресленням навантаження психокогнітивних чинників особистості перекладача на стратегію перекладу та формування кінцевого продукту (О. Легка-Пауль (Польща, Познань)); 3) напрямів формування орфоепічної грамотності в іноземних студентів медичного профілю (Т. Мельник, Л. Шеремета (Україна, Тернопіль)); 4) специфіки підготовки студентів-україністів в Університеті імені Масарика в Брно (Г. Миронова (Чехія, Брно)); 5) художнього порівняння як перекладознавчого феномену (на матеріалі української та англійської мов) (О. Молочко (Україна, Львів)). Знайшли реалізацію в межах секції і проблеми впливу української мови на російську внаслідок відповідної метасації (Г. Намачинська (Україна, Дрогобич)); активного статусу типологічного чинника на процеси засвоєння іноземних мов, а також тенденції сучасного вивчення української мови поляками (Д. Новацька (Польща, Люблін)); закономірностей вияву дискурсивних параметрів проповідницького тексту (О. Петришина (Україна, Тернопіль)). Не менш значущими постали доповіді з проблем історико-культурного й етнокультурологічного аспектів усного мовлення українців Башкортостану (Т. Пилипак (Україна, Вінниця)); з'ясування перехресних стежок П. Куліша з його культурологічною місією та М. Лукаша з його націєтворчими інтенціями (В. Савчин (Україна, Львів)); вироблення інституційних трансляторських стратегій у студентів-україністів (на прикладі перекладу повісті Олександра Ірванця «Oczymungia») (Я. Сковрон (Польща, Вроцлав)); закономірностей реалізації негативних емоцій у писемному мовленні як стимулу моделювання прагматичної пунктуаційної норми (на матеріалі аналізу творів Івана Нечуя-Левицького, Миколи Гоголя, Чарльза Дікенса) (В. Сліпецька (Україна, Дрогобич)). Не менш актуальними постали студіювання панорамності «азбукової війни» з її опозицією «кирилиця ↔ латиниця» через призму сьогодення, особливо з наголошенням прихильності до латиниці в багатьох учасників численних обговорень майбутнього української графіки (Л. Соболев (Україна, Дрогобич)); амбівалентності перекладу богословського тексту (аналіз «Синтагматона про сім святих тайн» Гавриїла Севіра 1603 р. (А. Ясиновський (Україна, Львів)).

У межах секції «Актуальні проблеми українського літературознавства, концептології та культурології» було розглянуто 1) закономірності вияву концепту «калина» як лінгвокультурного феномену авторської картини світу Ігоря Калинця (Т. Вільчинська (Україна, Тернопіль)); 2) напрями лінгвалізації концепту «лелека» в дитячих прозових творах українських шістдесятників (О. Гоменюк (Польща, Познань)); 3) механізми творення метафори в сучасному тексті (А. Левандовська (Польща, Познань)); 4) рівні концепту пам'яті в «Щоденному жезлі» Євгенія Пашковського (О. Ковацька (Польща, Краків)); 5) імпресіоністичні пошуки Михайла Коцюбинського в татарських і молдавських оповіданнях (Р. Купідур (Польща, Познань)) та 6) особливості репрезентації України у творчості Володимира Короленка (А. Муравські (Польща, Познань))

Гостру дискусію викликало обговорення питань специфіки перекладу поезій Юліана Тувіма (Julian Tuwim. Poeziji i konteksty. – Kijow: Duch i Litera, 2013) Мар'яною Кіяновською (А. Савенець (Польща, Люблін)); розкриття цінностей особистого документа для сучасних українознавчих культурно-літературних студіювань (С. Войтович (Польща, Вроцлав)); з'ясування вияву мотиву швидкоплинності та марності буття в бароковій літературі (В. Соболев (Польща, Варшава)); напрямів інтерпретації розуміння самих себе та інших (на матеріалі книги Ольги Гнатюк «Відвага і страх») (А. Уруленко (Польща, Вроцлав)); поетики повсякденності в українському детективі 20-х років ХХ ст. (за циклом детективних оповідань Юрія Шовкопляса «Проникливість лікаря Юрія Піддубного») (О. Харлан (Україна, Бердянськ)). Увагу слухачів викликала доповідь, що торкалася вияву проблем інтердисциплінарності у студіюванні фольклоризму: парадигма фольклорно-літературної архетиповості (Ж. Янковська (Україна, Острог)).

Доповіді секції «Компаративні дослідження в літературознавчій і культурологічній парадигмах» мали в полі зору питання сучасної компаративістики (Г. Корбич (Польща, Познань)), народнопоетичного твору як моделювального складника сучасного українського роману у віршах (В. Біляцька (Україна, Дніпро)); поетичної фантазії під час тлумачення польською мовою віршів Емми Андіївської (А. Борковський (Польща, Седліце)); філософії поезій Віслави Шимборської та Ліни Костенко в компаративному аспекті (С. Дячок (Україна, Тернопіль)). Викликали дискусію студіювання Т. Зарівної (Україна, Київ) «Між вітчизною і чужиною. Земля Ульро у творчості Чеслава Мілоша та Івана Багряного»; М. Качмарчук (Польща, Люблін) «Próby dekolonizacji świadomości kulturowej we współczesnej Ukrainie»; А. Новацького (Польща, Люблін) «Aktyny romantyzm. Estetyka literacka WAPLITE w świetle dokumentów programowych»; Л. Ромас (Україна, Київ) «Повість-репортаж Юрія Мушкетика “Час звіра”: особливості жанру»; І. Ципердюк (Україна, Запоріжжя) «Українські шістдесятники і радіо «Свобода»». Окремо було розглянуто «Temat “Majdanu” i “ATO” w polskich i ukraińskich reportażach, esejistyce i powieściach» (К. Якубовська-Кравчук (Польща, Варшава)), «Dom jako przestrzeń metaforyczna w powieściach *Привид мертвого дому* Walerija Szewczuka i *Dom w którym* Mariam Petrosian» (М. Замбжицька (Польща, Варшава)).

*Анатолій Загнітко, д.філол.н., професор,
член-кореспондент НАН України, в.о. завідувача кафедри
загального та прикладного мовознавства і слов'янської філології
Донецького національного університету (м. Вінниця)*